

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОСІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО
МИСТЕЦТВА
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
З ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

Нісевич С. І. **Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів мистецьких спеціальностей з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням»** / Світлана Нісевич. – Косів: КІПДМ ЛНАМ, 2016. – 21с.

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи рекомендуються студентам 3 – 4 курсу денної форми навчання спеціальностей: 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», 022 «Дизайн».

Головною метою збірника є формування навичок усного та писемного мовлення, вміння читати іноземні літературні джерела за своїм фахом. Зміст завдань передбачає поглиблення і закріплення необхідного обсягу лексичного і граматичного матеріалу, що відповідає вимогам навчальної програми КІПДМ ЛНАМ з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Рецензент: Гаврилей В. М. – старший викладач кафедри історії мистецтва та гуманітарних наук КІПДМ ЛНАМ

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії мистецтва та гуманітарних наук

протокол № ___ від «___» _____ 2016 р.

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Перелік завдань до самостійної та індивідуальної роботи.....	5
3. Теми для написання творів та есе.....	14
4. Перелік питань, які виносяться на залік.....	16
5. Розмовні теми, які виносяться на екзамен.....	20
6. Література.....	21

Вступ

Запропоновані методичні вказівки розроблені для студентів III, IV курсу мистецьких спеціальностей, які вивчають англійську мову як першу іноземну. Вони у стислій формі надають рекомендації щодо організації та змісту самостійної та індивідуальної роботи студентів. Мета навчально-методичної розробки полягає у формуванні навичок усного та писемного мовлення, вміння читати іноземні тексти мистецтвознавчого характеру і робити літературний переклад, збагаченні лексичного запасу студентів розмовно-побутовими фразами і фаховими термінами.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи передбачають різні види діяльності: читання, усний і письмовий переклад, переказ, відповіді на питання до текстів, складання діалогів та усних повідомлень на основі прочитаного, складання тематичних словників тощо. Окремо подається перелік тем для написання творів та есе, а також питань, що виносяться на залік і екзамен.

№ з/п	Тема, яка вноситься на самотійне опрацювання	Кількість годин	Опорні знання	Знання і навички, якими необхідно оволодіти	Види навчального завдання для самотійного вивчення	Форми контролю	Література
3 курс (5 семестр)							
1.	1) Відомості про шоколад. Non-defining relative clauses; <i>who, which, where</i> . 2) Соціальні недоречності у світі. Verbs with two objects; complaining and apologizing; making requests.	4	Активізація раніше засвоєного лексичного та граматичного матеріалу.	Засвоєння нових МЗ та ЛО до теми. Вміння розпізнавати їх в тексті та застосувати на письмі та в усному мовленні. Розвиток навичок та вмінь перекладу, опису предметів.	1) 1. Прочитати і перекласти текст «Chocolate like falling in love» на с. 20. 2. Виписати у словник і вивчити напам'ять слова із вправи 2 на с. 20. 3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 21 і виконати вправи 2, 3; 3 на с. 21. 2) 1. Прочитати і перекласти текст «What did I do?» на с. 22. 2. Виконати впр. 3 на с. 22. 3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 23 і виконати вправи 2, 3	Індивідуальне опитування. Тестування.	1. Greenall Simon. Reward (Student's Book. Intermediate) / Simon Greenall. – Oxford: Macmillan, 2005. – 123 p.

					на с. 23.		
2.	<p>Видатні люди Великобританії</p> <p>1) The text «Princes and Princesses» (текст «Принци і принцеси»).</p>	3	<p>Активізація раніше засвоєного лексичного матеріалу.</p>	<p>Розвиток навичок і вмінь діалогічного мовлення, реферування тексту іноземною мовою.</p>	<p>1. Прочитати і перекласти текст «Princes and Princesses» на с. 29.</p> <p>2. Дати відповіді на питання до тексту на с. 29; скласти 5 запитань до тексту.</p> <p>3. Реферувати текст «Princes and Princesses» (письмово).</p>	<p>Перевірка написаних резюме і запитань.</p>	<p>1. Полупан А. П. English-speaking countries: A cultural reader / Полупан А. П., Полупан В. Л., Махова В. В. – Х.: «Академия», 2000. – 208 с. – С. 29–30.</p>
3.	<p>Художні тексти про мистецтво</p> <p>1) The text «Education of a Painter» (текст «Освіта художника»).</p> <p>2) The text «The Painter and his Model» (текст «Художник і його модель»).</p>	6	<p>Активізація раніше засвоєного лексичного матеріалу.</p>	<p>Розвиток навичок читання та літературного перекладу. Засвоєння нових МЗ та ЛО до теми. Вміння спілкуватися на мистецтвознавчу тематику.</p>	<p>1. Прочитати і письмово перекласти уривок одного із запропонованих текстів (1000 друкованих знаків). С. 247–249.</p> <p>2. Виписати у словник і вивчити незнайомі слова та вирази з тексту.</p>	<p>Перевірка перекладів в іноземного тексту. Індивідуальне опитування засвоєної лексики.</p>	<p>1. Мансі Є. О. English: Тексти. Підручник. Для студентів гуманітарних, природничо-географічних і математичних факультетів вищих навчальних закладів / Єлизавета Олександрівна Мансі. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – 528 с. (Альма-</p>

							матер).
4.	Питання, які виносяться на залік	5	Активізація засвоєного протягом п'ятиго семестру граматичного матеріалу.	Закріплення раніше набутих знань граматики англійської мови та вміння застосувати їх на практиці.	1. Дати відповіді на питання.	Залік.	1. Нісевич С. І. Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів мистецьких спеціальностей з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» / Світлана Нісевич. – Косів: КПДМ ЛНАМ, 2016. –21 с.

3 курс (6 семестр)

5.	1) Комплексні туристичні поїздки. Talking about obligation, permission and prohibition. 2) Емоційні реакції. Talking about ability and possibility: <i>can, could, be able to.</i>	4	Активізація раніше засвоєного лексичного та граматичного матеріалу.	Розвиток навичок та вмінь перекладу, монологічного мовлення. Знання тематичної лексики та нормативної граматики.	1) 1. Прочитати і перекласти текст «The Way of St. James» на с. 44. 2. Переписати у словник і вивчити слова з впр. 1 на с. 45. 3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 45 і виконати	Прослуховування індивідуальних виступів з монологічним висловлюванням. Перевірка вправ, опитування лексики.	1. 1. Greenall Simon. Reward (Student's Book. Intermediate) / Simon Greenall. – Oxford: Macmillan, 2005. – 123 p.
----	--	---	---	---	---	---	---

					<p>впр. 1 на с. 45.</p> <p>4. Скласти розповідь про свою останню туристичну поїздку.</p> <p>2) 1. Виконати впр. 1 на с. 46.</p> <p>2. Виписати у словник і вивчити слова з впр. 3, 4 на с. 46.</p> <p>3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 47 і виконати впр. 1 на с. 47 (Functions and Grammar).</p>		
6.	<p>Найвідоміші музеї світу</p> <p>The text «Art Galleries and Museums» (текст «Мистецькі галереї і музеї»).</p>	4	Активізація раніше засвоєного лексичного матеріалу.	<p>Засвоєння нових МЗ та ЛО до теми. Вміння іншомовного спілкування, яке реалізується у всіх видах мовлення вої діяльності.</p>	<p>1. Прочитати і перекласти текст «Art Galleries and Museums» на с. 59–60.</p> <p>2. Скласти діалог «У музеї».</p>	Індивідуальне опитування.	<p>1. Полупан А. П. English-speaking countries: A cultural reader / Полупан А. П., Полупан В. Л., Махова В. В. – Х.: «Академия», 2000. – 208 с. – С. 59–60.</p>
7.	Художні тексти про мистецтво	6	Активізація раніше	Розвиток навичок читання	1. Прочитати і письмово	Перевірка перекладі	1. Мансі Є. О. English: Тексти.

	<p>1) The text «Elementary Technique» (текст «Елементарна техніка»).</p> <p>2) The text «Material under Treatment» (текст «Матеріал для обробки»).</p>		<p>засвоєного лексичного та граматичного матеріалу.</p>	<p>та літературного перекладу. Засвоєння нових МЗ та ЛО до теми. Вміння спілкуватися на мистецтвознавчу тематику.</p>	<p>перекласти уривок одного із запропонованих текстів (1000 друкованих знаків). С. 249–252.</p> <p>2. Виписати у словник і вивчити незнайомі слова та вирази з тексту.</p>	<p>в іноземного тексту. Індивідуальне опитування засвоєної лексики.</p>	<p>Підручник. Для студентів гуманітарних, природничо-географічних і математичних факультетів вищих навчальних закладів / Єлизавета Олександрівна Мансі. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – 528 с. (Альма-матер).</p>
8.	<p>Питання, які виносяться на залік.</p>	6	<p>Активізація засвоєного протягом шостого семестру граматичного матеріалу.</p>	<p>Закріплення раніше набутих знань граматик и англійської мови та вміння застосовувати їх на практиці.</p>	<p>1. Дати відповіді на питання.</p>	<p>Залік.</p>	<p>1. Нісевич С. І. Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів мистецьких спеціальностей з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» / Світлана Нісевич. – Косів: КПДМ ЛНАМ, 2016. – 21 с.</p>

4 курс (7 семестр)							
9.	<p>1) Пошук житла («Just what we are looking for!»). Verb patterns (2): need + -ing and passive infinitive; causative construction with have and get, reflexive pronouns.</p> <p>2) Нові правила старого спорту («Sporting chance»). Verb patterns (3): make and let; infinitive constructions after adjectives.</p>	4	Активізація МЗ та ЛО до зазначених тем.	Засвоєння нових МЗ та ЛО до тем. Розвиток навичок монологічного і діалогічного мовлення.	<p>1) 1. Прочитати і перекласти текст «Just what we are looking for!» на с. 68.</p> <p>2. Переписати у словник і вивчити слова із впр. 1, 2 на с. 69.</p> <p>3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 69 і виконати впр. 1 на с. 69.</p> <p>2) 1. Прочитати текст на с. 70.</p> <p>2. Переписати у словник і вивчити слова з впр. 1 на с. 70.</p> <p>3. Опрацювати граматичний матеріал на с. 71 і виконати вправи 1, 2 на с. 71.</p> <p>4. Підготувати бесіду на тему «Sport</p>	Перевірка вправ. Індивідуальне опитування.	<p>1. Greenall Simon. Reward (Student's Book. Intermediate) / Simon Greenall. – Oxford: Macmillan, 2005. – 123 p.</p>

					in my life» або «My favourite sport».		
10.	Народні майстри Прикарпаття 1) The text «Kseniia Kolotylo» (Текст «Ксенія Колотило»).	5	Активізація МЗ та ЛО до теми «Народні майстри Прикарпаття».	Знання тематичної лексики. Вміння виділяти головне, складати тези для усного повідомлення. Розвиток навичок та умінь монологічного мовлення.	1. Прочитати і перекласти текст. 2. Скласти план до тексту. 3. Підготувати розповідь про одного із видатних майстрів Прикарпаття.	Перевірка планів. Індивідуальне усне опитування.	1. Ксенія Колотило: Альбом / Авт.-упоряд. Д. І. Богданова. – К.: Мистецтво, 1992. – 160 с.
11.	Мистецтвознавчі тексти 1) The text «The artist Pablo Picasso» (Текст «Художник Пабло Пікассо»).	4	Активізація раніше засвоєного лексичного матеріалу.	Розвиток навичок читання та літературного перекладу. Засвоєння нових МЗ та ЛО до теми. Вміння спілкуватися на мистецтв	1. Прочитати і письмово перекласти уривок тексту (1500 друкованих знаків). 2. Виписати у словник і вивчити незнайомі слова та вирази з тексту.	Перевірка перекладі в іноземного тексту. Індивідуальне опитування засвоєної лексики.	1.

				означчу тематику.			
12.	Питання, які виносяться на залік.	5	Активізація засвоєного протягом семестру граматичного матеріалу.	Закріплення раніше набутих знань граматик и англійської мови та вміння застосовувати їх на практиці.	1. Дати відповіді на питання.	Залік.	1. Нісевич С. І. Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів мистецьких спеціальностей з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» / Світлана Нісевич. – Косів: КПДМ ЛНАМ, 2016. – 21 с.
4 курс (8 семестр)							
13.	Питання, які виносяться на екзамен.	12	Активізація засвоєного протягом 5-8 семестру граматичного та лексичного матеріалу.	Закріплення раніше набутих знань граматик и англійської мови та вміння застосовувати їх на практиці. Закріплення навичок спілкування на загальнокультурному та професійному	1. Підготувати бесіди на подані теми (див. «Розмовні теми, які виносяться на екзамен з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням») 2. Повторити опрацьовані протягом 5-8 семестру граматичні	Екзамен.	1. Нісевич С. І. Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів мистецьких спеціальностей з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» / Світлана Нісевич. – Косів: КПДМ ЛНАМ, 2016. – 21 с.

				рівнях.	й матеріал. 2. Повторити фахову термінологі ю.		
--	--	--	--	---------	---	--	--

SUGGESTED TOPICS FOR COMPOSITIONS

1. Ecological Problems of Today
2. School Education in the USA
3. Higher Education in Great Britain
4. New Education Tendencies in Ukraine
5. History of my Institute
6. The Old Masters
7. The Great English Painters
8. The Great Ukrainian Painters
9. Modern Painting
10. Mass Media of Today
11. The Art of Advertising
12. Ukrainian Customs and Traditions
13. Ukrainian Folk Art
14. History of the Town I Live in
15. Economic and Cultural Links of Ukraine with Foreign Countries

SUGGESTED TOPICS FOR ESSAYS

1. My Impressions of the First Day at the Institute
2. The Importance of Teaching Practice
3. Ups and Downs of My Teaching Experience
4. A Teacher and Society
5. What Makes a Perfect Artist
6. The Purpose of Learning Foreign Languages
7. The Activities Outside Institute I Like Most

8. The Amusing Side of Student Life

9. The Good and Evil of Competition

10. The Pleasures of Travelling

11. In the Carpathian Mountains

12. There's no Place Like Home

13. Art in the Life of Man

14. The Relation Between Art and Life

15. The Influence of Internet on Society

16. My Opinion of Pop Music

17. The Dangers of Modern Science and Technology

18. How I See Life in the XXI-st Century

19. How I Understand Democracy

20. My Idea of Student – Teacher Relations

Питання, які виносяться на залік з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням»

III курс (V семестр)

1. Які типи питальних речень ви знаєте?
2. Який порядок слів у загальних запитаннях?
3. Який порядок слів у спеціальних запитаннях?
4. Для вираження якої дії вживається *Present Simple*?
5. Для вираження якої дії вживається *Present Continuous*?
6. Які дієслова не вживаються у формі *Continuous*?
7. У чому полягає відмінність часових форм дієслова *Present Simple* і *Present Continuous*?
8. Які слова вживаються для опису послідовності подій?
9. Які прислівники частотності ви знаєте? На якому місці вони стоять у реченні?
10. Які граматичні конструкції вживаються для вираження симпатій та антипатій?
11. Назвіть прикметники, що закінчуються на *-ed* та *-ing*.
12. З яких частин складається розділове запитання?
13. Для вираження якої дії вживається *Past Simple*?
14. Для вираження якої дії вживається *Past Continuous*?
15. Яка між ними різниця?
16. Які граматичні конструкції вживаються для вираження повторюваної дії у минулому?
17. Які особливості підрядних описових відносних речень (*non-defining relative clauses*)?
18. Які сполучні займенники вживаються у відносних реченнях описового характеру, що належать до назв істот?
19. Які сполучні займенники вживаються у відносних реченнях описового характеру, що належать до назв неістот?
20. Чи виділяється комами підрядне описове відносне речення на письмі?
21. Які дієслова в англійській мові можуть мати два додатки?

III курс (VI семестр)

1. Для вираження якої дії вживається часова форма дієслова *Present Perfect*?
2. З якими прислівниками неозначеного часу і частотності вживається *Present Perfect*?
3. Що вживається в питальних і заперечних реченнях в *Present Perfect*: *yet* чи *already*?
4. Для вираження якої дії вживається час *Present Perfect Continuous*?

5. Як утворюється час *Present Perfect Continuous*?
6. Як утворюються питальна та заперечна форми *Present Perfect Continuous*?
7. Яка різниця між *Present Perfect* і *Present Perfect Continuous*?
8. Який ступінь порівняння прикметників вживається зі сполучником *than*?
9. В якій формі вживається прикметник, який ставиться між *as...as*?
10. Злічуваний чи незлічуваний іменник вживається після *fewer*?
11. Злічуваний чи незлічуваний іменник вживається після *less*?
12. В якому порядку стоять прикметники перед іменником?
13. Які дві форми мають присвійні займенники в англійській мові?
14. Назвіть присвійні займенники в залежній формі.
15. Назвіть присвійні займенники в незалежній формі.
16. В якому значенні вживається модальне дієслово *must*?
17. В якому значенні вживається модальне дієслово *should*?
18. Які особливості мають модальні дієслова?
19. Що виражають модальні дієслова *may* і *might*?
20. Яка різниця в значенні між *going to* і *will*?
21. Які граматичні конструкції вживаються для підведення підсумків?
22. Які граматичні конструкції вживаються для опису вражень?
23. Які дієслова виражають обов'язок, дозвіл, заборону?
24. Яке модальне дієслово вживається для вираження можливості виконати дію?

IV курс (VII семестр)

1. Як утворюються прислівники в англійській мові?
2. Які зміни відбуваються з кінцевою -у перед додаванням суфікса *-ly*?
3. Як утворюються прислівники від прикметників, що закінчуються на *-le*?
4. За допомогою яких англійських фраз можна висловити власну думку?
5. Які прислівники ступеня вживаються перед прикметником, щоб підкреслити щось, надати особливого значення чомусь?
6. На якому місці в реченні стоять прислівники?
7. Якщо в одному реченні є кілька прислівників (прислівник часу, способу дії, місця), то в якому порядку вони мають бути розміщені?
8. Що відбувається при перетворенні прямої мови на непряму?

9. Як змінюються при перетворенні прямої мови на непряму такі вказівні займенники та обставини часу: *today, tonight, tomorrow, yesterday, ago, last week, next week, this morning*?
10. Які питальні речення називаються непрямими запитаннями?
11. Який порядок слів в непрямих запитаннях?
12. Які граматичні структури для передачі в непрямій мові наказів, прохань, застережень, погроз, порад, запрошень, пропозицій, обіцянок ви знаєте?
13. Як утворюється наказовий спосіб в англійській мові?
14. Які сполучні займенники вживаються у підрядних відносних реченнях обмежувального характеру, що відносяться до назв істот?
15. Які сполучні займенники вживаються у підрядних відносних реченнях обмежувального характеру, що відносяться до назв неістот?
16. Чи виділяються підрядні відносні речення обмежувального характеру комами?
17. Як утворюються часові форми пасивного стану в англійській мові?
18. Коли вживається пасивний стан дієслова?
19. Що виражає граматична конструкція *need + -ing* ?
20. Як утворюються зворотні займенники? Наведіть приклади.
21. Що виражає граматична конструкція *make + noun/ pronoun + infinitive*?
22. Що виражає граматична конструкція *let + noun + infinitive*?

IV курс (VIII семестр)

1. Що виражає *Zero Conditional*?
2. У якому часі вживається дієслово-присудок у підрядному реченні умови (*Zero Conditional*) після сполучника *if*?
3. Чи можна вживати майбутній час після *in case*?
4. Які граматичні конструкції вживаються для вираження майбутнього часу?
5. Чи вживається майбутній час в англійській мові у підрядних реченнях часу і умови (після *as soon as, when, after*)? Який час вживається в таких реченнях для вираження майбутньої дії?
6. Для чого вживається граматична конструкція *to + infinitive* чи *by + -ing*?

7. Що виражає *First Conditional*? У якому часі вживається дієслово-присудок у підрядному реченні умови? У якому часі вживається дієслово-присудок головного речення?

Розмовні теми, які виносяться на екзамен з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням»

1. At the Museum.
2. Travelling.
3. The British Arts.
4. My Friend.
5. London Museums and Art Galleries.
6. Music in my Life.
7. My Speciality.
8. Mass Media.
9. My Favourite Painter.
10. Holidays.
11. The Folk Art of Hutsulshchyna.
12. My Favourite Book.
13. The Famous Precarpathian Artists.
14. At the Doctor's.
15. My Hobby.

Література

1. Англійська мова для повсякденного спілкування: підручник / [В. К. Шпак, В. Я. Полулях, З. Ф. Кириченко та ін.]. – К.: Вища шк., 2007. – 302 с. – С. 31.
2. В мире живописи: Книга для чтения на английском языке: [учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. / Сост.: Л. Н. Воронихина, Т. М. Михайлова]. – М.: Высш. шк., 1989. – 158 с. – С. 9 – 17.
3. Гужва Т. М. Англійська мова: Розмовні теми: Навч. посіб. для студентів фак. інозем. філології, університетів, ліцеїв, гімназій та коледжів / Тетяна Гужва. – Харків: Фоліо, 2003. – 381 с. – С. 214 – 216.
4. Коганов А. Б. Сучасна англійська мова: Розмовні теми (лексика, тексти, діалоги, вправи): Для школярів, абітурієнтів, студентів / А. Б. Коганов. – К.: А. С. К., 2000. – 368 с. – С. 126 – 128.
5. Коганов А. Б. Сучасна англійська мова: Розмовні теми (лексика, тексти, діалоги, вправи): Для школярів, абітурієнтів, студентів / А. Б. Коганов. – К.: А. С. К., 2000. – 352 с.
6. Кравченко В. О. English Through Writing: Навчально-методичний посібник з англійської писемної мови: Навч. посіб. / В. О. Кравченко, М. І. Мірошніченко. – К.: Академія – Деркул, 2000. – 112 с. – С. 93 – 94.
7. Мансі Є. О. English: Тексти. Підручник. Для студентів гуманітарних, природничо-географічних і математичних факультетів вищих навчальних закладів / Єлизавета Олександрівна Мансі. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – 528 с. (Альма-матер).
8. Мансі Є. О. English: Фонетика, граматика, тексти, діалоги, розмовні теми. Підручник. Для студентів немовних факультетів вищих навчальних закладів / Єлизавета Олександрівна Мансі. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 368 с. – С. 332 – 334.
9. Навчальні мовні ситуації : [укладачі: Варвів І. Я., Деркач Г. С., Дубенськова В. В. та ін.]. – Тернопіль: Мандрівець, 1998. – 64 с. – С. 8 – 10.
10. Полупан А. П. English-speaking countries: A cultural reader / Полупан А. П., Полупан В. Л., Махова В. В. – Х.: «Академія», 2000. – 208 с. – С. 74 – 75.
11. Чечель Є. Г. Англійська мова для вищих навчальних мистецьких закладів. Підручник для студентів та аспірантів вищих навчальних закладів / Є. Г. Чечель, Н. П. Чечель. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2011. – 456 с. – С. 364 – 365.
12. Hunt N. V. Living in Ancient Egypt / Norman Bancroft. – New York: Chelsea House, 2008. – 96 p. – P. 60 – 61.
13. Hunt N. V. Living in Ancient Greece / Norman Bancroft. – New York: Chelsea House Publications, 2008. – 96 p. – P. 56 – 62.
14. Hunt N. V. Living in Ancient Rome / Norman Bancroft. – New York: Chelsea House Publications, 2008. – 96 p. – P. 48 – 52.
15. Key S. Inside Out. Student's Book. Intermediate / Sue Kay, Vaughan Jones. – Oxford, 2007. – 159 p. – P. 9.
16. Thomas Gainsborough [From “Biographical Dictionary”] // English Learner's Digest. – 2007. – № 9. – P. 2.

